

Роскос Н. О.,
заступник директора з
навчально-виховної роботи,
Одеський економічний ліцей
Одеської міської ради, м. Одеса

Роскос О. М.,
вчитель-методист,
старший вчитель, вчитель географії,
приватний ліцей "Крок", м. Одеса

УДК 372.891:373.5

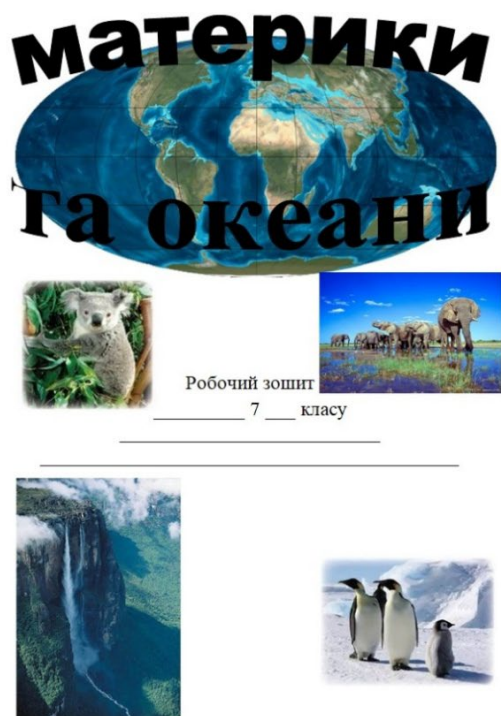
DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251010.12>

РОЛЬ ЗОШИТІВ З ДРУКОВАНОЮ ОСНОВОЮ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

В умовах розвитку сучасної географічної науки розвиток компетентностей в учнів є важливою складовою викладення курсу "географія" в школах. Методика викладення має бути насичена прийомами, що сприяють розвитку самостійності, дослідницьких умінь, інформаційної та комп'ютерної грамотності. Перспективними є різноманітні види самостійних робіт, які допоможуть самостійно отримувати і аналізувати інформацію, володіти інформаційно-комунікаційними технологіями. В реалізації цих задач на допомогу вчителю можуть прийти зошити з друкованою основою.

Презентуємо авторську розробку – робочий зошит для 7 класів "Материків та океанів" (рис. 1).

УДК 373.5:91(075.3)

Материків та океанів. Робочий зошит для учнів 7 класу. / О.М. Роскос, Н.О. Роскос. – Одеса: 2017. – 82 с.

Рекомендовано до друку Міністерством освіти і науки України
Від 12.05.2017 №211/12-Г-113

Посібник містить схематичні розробки уроків та практичних робіт з курсу "Материків та океанів" (7 клас). Завдання кожного уроку містять схеми, визначення, тексти з пропусками, інформаційний матеріал, картографічні заготовки, методичні поради, що дозволяють учням краще засвоїти необхідні знання та навички, передбачені програмою. В зошиті є завдання, які передбачають активне використання мережі Інтернет та допомогу батьків при виконанні завдань. Завдання мають різний рівень складності, що дозволяє вчителю організувати диференційовану роботу учнів, та більш ефективно здійснювати контроль знань.

Робочий зошит призначений для учнів 7 класу та вчителів.

Рецензенти:

О.В. Давидов канд. геогр. наук, доцент кафедри екології та географії, факультету біології, географії і екології Херсонського державного університету

Н.М. Пейчева вчитель географії вищої категорії «старший вчитель» ЗОШ №27 І-ІІІ ступенів, м. Одеса

Рис. 1. Титул та друга сторінка робочого зошиту [8]

Робочий зошит створено як путівник по захоплюючому океану географічних знань. Його ціль допомогти створити особистість, яка володіє просторово-

географічними знаннями, культурно-географічними ціннісними орієнтирами, активною громадською позицією.

Завдання в зошиті мають різний ступінь складності, передбачають активне використання картографічного матеріалу сучасних інформаційних технологій. Використання зошиту на уроках географії допомагає формувати в учнів такі предметні компетентності.

Для формування *інформаційної компетентності* – використовуємо завдання, пов'язані з аналізом таблиць, схем, діаграм, графіків; стимулюємо роботу з різними джерелами інформації (підручник, довідники, карти, наукові журнали, мережа Інтернет); залучаємо школярів до краєзнавчої роботи, дослідницької та пошукової діяльності. Приклад завдання з зошита: *На контурній карті позначте райони з найбільшою висотою припливу*

- до 18 м, найбільша для Світового океану – затока Фанді (45° пн.. ш. 65° зх.. д.)
- до 16,3 м – дельта річки Северн, Великобританія (51,5° пн.. ш. 2° зх.. д.)
- до 14,7 м – Гранвіль, Франція (48,5° пн.. ш. 2° зх.. д.).

Комунікативна компетентність – активне спілкування учнів (конференції, семінари); створення та захисту індивідуальних та групових проектів; заохочуємо учнів до вживання географічної термінології та вивчення географічної номенклатури. Приклад - наступне завдання з зошита:

Дослідження. *Підготуйте повідомлення-презентацію на тему: "Ландшафти минулих геологічних епох.", "Видатні дослідники материка Африка" тощо.*

Підготуйте повідомлення-презентацію про визначні форми рельєфу Африки. Наприклад: вулкан Кіліманджаро, западина Ассаль, Драконові гори.

Для вивчення географічної номенклатури в межах кожного уроку наводиться перелік географічних об'єктів обов'язкових для вивчення, а також додані об'єкти які дозволяють розширити географічний світогляд учнів (виконують за бажанням).

Розвиваючи *мовленнєву компетентність*, використовуємо наступні завдання: надати усну або письмову характеристику об'єктів, явищ, подій; скласти таблицю або схему чи побудувати відповідь на основі схеми, таблиці; навчитися висловлювати власну думку, формулювати й захищати власну позицію; складати різні типи планів характеристик географічних об'єктів; готувати доповіді, реферати, складати тези, есе.

Приклад завдання з зошита:

1. За кліматичними діаграмами заповніть таблицю і визначте тип клімату Південної Америки.

Назва міста	t січня, °C	t липня, °C	Амплітуда t, °C	Річна кількість опадів, мм	Режим випадіння опадів	Тип клімату

2. *Скласти каталог водоспадів материка Південна Америка. Заповнити таблицю, проілюструвати її фото або малюнками (вклеїти в зошит або на окремому аркуші). Мінімум 3 об'єкти. Для збору інформації використовуйте мережу Інтернет.*

Полікультурна компетентність – під час вивчення країн світу використовуємо на уроках різноманітні матеріали, які свідчать про досягнення культури країн (демонструємо фото музеїв, національних костюмів, архітектурних пам'яток, звичаїв); використовуємо випереджувальні завдання з метою створення учнями візитних карток – презентацій країн світу. Приклад завдань з зошита:

Завчасні завдання

- Підготувати пам'ятку для туриста (які щеплення потрібно зробити, набір необхідних речей)
- Визначні туристичні об'єкти (5 шт., фото, коротка інформація)
- Особливості культури (національний одяг, їжа, звичаї, традиції, свята, можливі заборони)
- Національна валюта (курс до гривні/долара)
- Які види транспорту доступні?
- Підготувати проекти в вигляді або презентації, або плакат, або буклету тощо

Компетентність продуктивної творчої діяльності – навчаємо учнів розв'язувати проблеми, працюючи індивідуально та в групах; залучаємо школярів до складання ребусів, віршів, реклам. Приклад завдань з зошита:

Проблемне питання. Відомо, що Америку відкривали неодноразово (вікінги, Колумб, полінезійці...). З 1421 р. ще один народ веде суперечку щодо пріоритету Колумба - китайці. Вагомим доказом є карта 1763 р. - копія карти 1418 р., на якій уже зображені Північна та Південна Америка. Кому з відкривачів ви надаєте перевагу відкриття? Обґрунтуйте свою думку.

Розвивати картографічну компетентність допомагають різноманітні завдання з використанням атласу та контурних карт.

Висновки.

Самостійні роботи, передбачені програмою, виступають найважливішим засобом прояву зацікавленості до географії і є обов'язковими для виконання учнями. Особливістю організації освітнього процесу з географії є зв'язок практичних умінь і теоретичних знань, які формуються одночасно. При цьому для сучасних учнів важливою є наочність викладення і засвоєння матеріалів, застосування сучасних методів отримання знань, швидкість виконання і неординарність завдань. Всі ці вимоги реалізовано в представленому зошиті.

Список використаних джерел

1. Атлас вчителя / В.В. Молочко, Ж.Є. Бонк, І.Л. Дрогушевський та ін.. – К.: ДНВП "Картографія", 2010. – 328 с.: іл..

2. Атлас 7 клас. Географія материків і океанів. - К.: ДНВП "Картографія"
3. Географія : підручник дл 7 класу закладів загальної середньої освіти / С. П. Запотоцький, М. В. Зінкевич, Н. М. Титар, Л. В. Петринка, О. В. Горовий, І. М. Миколів; наук. ред. К. В. Мезенцев, І. С. Круглов. – Тернопіль : Астон, 2024. – 330 с.
4. Географія. Зошит для практичних робіт. 7 клас: [навч. посіб] / О.М. Топузов, Т.Г. Назаренко, О.Ф. Надтока, Л.П. Вішнікіна та ін. – К.: ДНВП "Картографія", 2015. – 40 с.
5. Географія : підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Видавництво Абетка, 2024. – 272 с.: іл.
6. Географія: підруч. для 7 кл. закл. заг. серед. освіти / В. Безуглий, Г. Лисичарова. – Київ : Генеза, 2024. – 304с. : іл.
7. Географія: підруч. для 7 класу. загальноосвіт. навч. закл. / Т. Гільберг, А. Довгань, В. Совенко. – Київ: Генеза, 2024. – 272 с. : іл.
8. Материки та океани. Робочий зошит для учнів 7 класу. / О.М. Роскос, Н.О. Роскос. – Одеса: 2017. - 82 с. Рекомендовано до друку Міністерством освіти і науки України Від 12.05.2017 №211/12-Г-113.

Сябрук О. Б.,
учитель вищої категорії,
учитель-методист,
Мелітопольська гімназія №4
Мелітопольської міської ради
Запорізької області, м. Мелітополь

УДК 371.3:811.161.2

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ РОЗВИТКУ ЖИТТЄТВОРЧОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Освітня реформа в Україні нині акцентує увагу не лише на засвоєнні фактичних знань, але й на розвитку компетентностей, зокрема здатності учнів до самостійного навчання протягом життя. У контексті дистанційного навчання ця проблема стає особливо гострою: учень часто опиняється перед необхідністю самостійно організовувати свою роботу, мотивувати себе та контролювати прогрес. Тому питання, якими засобами й методами формувати таку компетентність і сприяти життєтворчій спрямованості учнів у вивченні української мови й літератури, є надзвичайно актуальним і потребує системного дослідження.